

POGLED NA SVOJE DELO

Jakob J. Kenda

$$\text{EGOTRIP P} = v_0 v r_2 = (v_0 v r_1)_x$$

Pričujoči manifest/poetika/kvazifilozofski spis je poskus, da bi strnil misli o prevodu, ki so se mi utrile v teh nekaj letih, kar prevajam; torej jih ni veliko in so vprašljive. Zanalasč so tudi zapisane, kot pač so: zavito, pretirano vzvišeno in napadalno; o teh stvareh je naravnost težko pisati, ne da bi bile preveč sentimentalne. Poleg tega pa je tovrstni slog pisanja tudi interna šala in poklon – takšen ton izražanja gre namreč na živce prvi kritičarki mojega prevajanja, brez katere bi bili moji prevodi nedvomno veliko slabši.

Splošna teorija prevajanja

PROLEGOMENA

1. Prevod je.
2. Prevod ni strokovni; strokovni prevod vključuje besede z nepremičnim pomenom – te dajejo lažen občutek varnosti in zato jih preziramo.
3. Prevod je literarni; televizijski prevod, na primer, ni Prevod, temveč je krajšanje.
4. Prevod ni vsa literatura, za katero se govori, da je prevedena; marsikaj od tega je zgolj znakovno koncentracijsko taborišče, je kup razmesarjenih znamenj.
5. Prevod je zato delo Častnega, Pokončnega, Velikega in Neverjetno

Hrabrega Človeka, ki je dejansko kos Prevajalskemu preizkusu, kakršnega si naloži, ter ga vedno opravi po svoji najboljši moči; v svojem zasebnem življenju je lahko hudo prismojen, to je njegov problem.

6. Prevod je kljub temu slabo plačano delo; kdor pričakuje, da bo od njega živel, naj se čim bolje spozna na računovodstvo, avtorsko pravo in naj bo zvijačen kakor presta.
7. Prevod je zato pogosto tisto, česar mu ne bi pripisal; da prevajalec koga, morda cel svet, pošlje, kamor pravzaprav ne more priti.

ANALYSIS

8. Prevod je kup garaškega igranja.
9. Prevod je torej ustvarjalno delo v širšem pomenu te besedne zveze; poslučuje se domišljije, ki jo obenem tudi razstavlja.
10. Prevod ni delo ustvarjalca v ožjem pomenu te besede – kozmologa, kmeta, komponista. Prevod ni sejanje, temveč preslikava posejanega.
11. Prevod je poustvarjanje, torej z drugimi panogami ustvarjalnega dela deli v deveti točki navedeno lastnost, obenem pa se od drugih panog ustvarjanja v širšem pomenu tudi razlikuje; ena izmed posebnih različnosti je navedena v deseti točki, druge še bodo.

12. Prevod je delo latentnega shizofrenika, ki svojo norost zdaj drži na povodcu, zdaj spusti, da se zopet vrne k njemu; najsi to izhaja iz njegove narave ali preračunljivosti, venomer je poustvarjalec, kajti brez sposobnosti shizofrenije se ne bi mogel vživeti v nikogar razen samega sebe, kaj šele v miriade literarnih oseb, dejanskih, vpisanih in ostalih.
13. Prevod ni delo pijanca; ta se venomer drži plota, Prevajalec pa ve, kdaj plesati po najbolj zašiljenih izmed kolov izvirnika in kdaj se prižeti k njim, se z licem podrgniti po njihovi hrapavi površini.
14. Prevod je zatorej postopek, pri katerem prva voda iz prvega vrča postaja druga voda v drugem vrču, to pa tako, da ima druga voda za lastnika drugega vrča takšen okus kot prva za lastnika prvega; prva voda je izvirnik in njen vrč je jezik izvirnika in njegov lastnik je v izvirnik vpisani bralec, druga voda pa je Prevod in njen vrč je jezik Prevoda in njegov lastnik je v Prevodu vpisani bralec; odtod tudi enačba $P = v_0 v_2 = (v_0 v_1)_x$, ki je sredica Splošne teorije Prevajanja.
15. Prevod je tako poustvarjanje na področju jezika.
16. Prevod temelji na obvladovanju dveh potisočerjenih jezikov; vsak jezik biva v tisočeri oblikah – newyorška angleščina iz sredine preminulega stoletja je zgolj ena izmed tisočeri angleščin.
17. Prevod le redko temelji na obvladovanju več kot dveh potisočerjenih jezikov; kadar kdo zatrjuje, da obvladuje tri potisočerjene jezike ali celo več, navadno ni Prevajalec, temveč Mesar.
18. Prevod je občutek za govorjeni jezik; tudi takrat, kadar se jezika ne da izgovoriti in celo kadar ni mišljeno, da bi ga izgovarjal.
19. Prevod je obvladovanje dveh potisočerjenih jezikov, a poznavanje enega samega; ciljnega jezika.
20. Prevod nikdar ne temelji na učenju jezika, ki ga ni treba poznati, torej izvirnega jezika; prevajalcem, ki so ta jezik študirali, bi država morala odmeriti 50 udarcev z bičem letno.
21. Prevod vedno temelji na ljubezni do jezika, ki ga ni treba poznati, torej izvirnega jezika; Prevajalcem, ki so obiskali deželo tega jezika in se zaljubili, bi morala država odmeriti 50 gramov nedovoljenih substanc letno.
22. Prevod je tudi tale resnica: V hiši mojega Očeta je veliko bivališč; vrste in zvrsti Prevoda so mnogotere, njihove lastnosti raznolike, toda z njimi naj se ukvarja Posebna teorija Prevajanja.

ESHATOLOGIA

23. Prevod je tudi, ko v delovni prostor prevajalca vstopi mladinska veroučna skupina in njen vodja reče: »Glej-te, molitev!«
24. Prevod je zatorej pogosto tisto, česar mu ne bi pripisal; da prevajalec samega sebe pošlje, kamor pravzaprav ne more priti, da obišče Tistega, za katerega vemo, da je mrtev.
25. In z njim spije kozarec soka.